

Poročilo prireditve »Strategija za zaščito obalnega pasu zaradi vpliva podnebnih sprememb na višino morske gladine«

Uvodna beseda

Dne 18. novembra 2025 je bila na Fakulteti za pomorstvo in promet Univerze v Ljubljani (FPP) izvedena javna prireditev z naslovom 'Strategija za zaščito obalnega pasu zaradi vpliva podnebnih sprememb', ki so jo skupaj organizirali FPP, Javni zavod za spodbujanje podjetništva in razvojne projekte občine Izola (JZP) ter Ministrstvo za naravne vire in prostor (MNVP). Prireditev je z vmesnim odmorom za kosilo trajala pribl. do 16.30. Predhodno je bilo prijavljenih preko 80 udeležencev, na prireditvi pa prisotnih 70. V on-line anketah, ki so potekale med zasedanjem, je sodelovalo okoli 50 udeležencev (med 48 in 52). Prireditev je ponovno dosegla izjemno medijsko pozornost tako tiskanih in spletnih medijev kot tudi radia in televizije (RTV SLO1, 19. nov. 2025, Slovenska kronika). Na spletni strani prireditve se nahajajo tudi medijski odmevi. Zasedanje je bilo posneto, posnetki bodo javno dostopni.

Opis predstavitev

Otvoritev javne predstavitve je izvedel g. Dimitrij Kuzmić (JZP), pozdravni govor udeležencem je v imenu fakultete opravil dekan FPP, prof. dr. Peter Vidmar, ki napovedal ministra MNVP, g. Novaka.

Minister je v nagovoru izpostavil, da MNVP jemlje grožnje vpliva podnebnih sprememb na višino morske gladine zelo resno na vseh področjih (varovanje infrastrukture, sistemi zgodnjega opozarjanja, varna oskrba s pitno vodo, zaščita kmetijskih zemljišč in pomoč lokalnim skupnostim pri prilagajanju na podnebne spremembe). Vizija je ekosistemski pristop trajnostnega upravljanja morja kot pomen preventivnih aktivnosti na področju zaščite pred poplavami in sušami. Predlagal je prihodnje sodelovanje ustreznih strokovnih institucij (npr. Inštitut za vode, FPP in druge fakultete) z ministrstvom in njegovimi organi, da bi se na državnem nivoju sprejela Strategija za zaščito obalnega pasu. To je podkrepila tudi direktorica Direktorata za vode, dr. Lidija Globevnik, ki je poudarila razloge

za nujno ukrepanje (pogostejši in intenzivnejši ekstremi, delovne predpostavke do 1,4 m dvig gladine z valovanjem do leta 2100, 50 % višji ekstremni rečni pretoki, dvigi nivojev podzemnih vod v obmorskih krajih) in ločila tri poplavne vplive: dvigovanje morske gladine, zalednih vod in rečnih voda. Med odločitvami za obdobje 2026-2030 je v predstavitvi zapisala pomen določitve novih višin obalnih konstrukcij z višino obrambne linije (prenizke obstoječe obalne infrastrukture), zalednih zadrževalnikov in razbremenilnih kanalov za meteorne vode (ponekod neurejeni obstoječi odtoki zalednih voda), plana črpališč in zapornic za kanalizacijske in padavinske vode (ponekod neustrezno obstoječe odvajanje komunalne in meteorne vode) ter pomen uskladiitev državnih dokumentov in občinskih aktov s Poplavno uredbo 2025 ter pilotnim konceptom za obalne občine. V zvezi s strategijo zaščite obalnega področja pred poplavami je izpostavila, da bosta na MNVP v to vpletena Direktorat za vode in Direktorat za prostor in graditev, saj ta problem tudi sodi v urejanje prostora. Povedala je, da so narejene karte poplavne ogroženosti in raziskave vplivov dviga morske gladine na kulturno dediščino. Pogostejše manj intenzivne poplave lahko povzročijo škodo, primerljivo z ekstremnimi poplavami.

Z Ministrstva za kohezijo in regionalno politiko je mag. Mezang Nkodo izpostavil možnosti financiranja protipoplavnih projektov/ukrepov z evropskimi sredstvi v programskem obdobju 2028-2034. Poudaril je pomen sprejetja dokumentov (strategije in drugih okvirnih dokumentov) na nacionalnem nivoju. Ti so podlaga predlogov projektov, ki morajo slediti tudi z Evropsko strategijo za odpornost v zvezi z vodo, ki izpostavlja obnovo in zaščito vodnega kroga od izvira do morja in tudi sprejetje praks za pametno ravnanje z vodo in zeleno infrastrukturo. Strategija poudarja na naravi temelječe rešitve ter digitalnega spremljanja ter upravljanja podatkov za obalno varnost. Po novem bodo evropske politike in direktive bolj integrirano prepletene pri financiranju projektov (združitvev sredstev za kohezijsko politiko, kmetijstvo, ribištvo in obalno politiko v 'Enoten sklad'). Pri rabi sredstev kohezijske politike je potrebno upoštevati načela, kot so na naravi temelječe rešitve, s posegi se bistveno ne škoduje, krepitev podnebne odpornosti in upravičenost naložb. Priporočljiva je uporaba zunanje tehnične podpore (skupina JASPERS) tudi na državnem nivoju pri pripravi krovnih dokumentov.

Tudi v mednarodnem prostoru je Slovenija aktivna na področju voda, saj predseduje dvema konvencijama, kar se morja tiče (Barcelonska konvencija in Konvencija o vodah), kar je izpostavil mag. Gregor Umek (MNVP), ki je prenesel zaključke ministrske konference MED9 (16. 9. 2025 na Malti) o dvigu morske gladine. Regionalna strategija za odpornost bo blažila posledice podnebnih sprememb in preprečila večjo škodo. (op. zapisnikarja: Pomorski prostorski plan (PPP) Slovenije je bil izdelan (leta 2021) skladno z Barcelonsko konvencijo).

Sledila so predavanja izkušenj in pogledov obalnih občin, ki so izpostavile predvsem tehnične izzive protipoplavnih rešitev (srednja rast morske gladine za okoli 1 m do konca stoletja, plimovanje, valovi, poplavljanje zalednih vod ter rek in rešitve z zadrževalniki, odvajanje meteornih in kanalizacijskih vod). Predavatelj za Mestno občino Koper (MOK; g. Igor Rakar) je izpostavil nujnost hidrotehnično-hidravlične študije za morje ('HH' študije), ki so bile bolj ali manj izdelane za porečja Rižane, Badaševce in Dragonje. HH študija za morje bi bila pomemben del celovite študije poplavne in erozijske ogroženosti obalnega območja, ki je navedena v PPP (leta 2021). Poudarjeno je tudi bilo, da je Semedelska promenada bila s stališča poplav dobro izvedena, v letošnjem letu je MOK pričel z Zadrževalnikom Semedelska bonifika, skupaj z Direkcijo RS za vode (DRSV) pa sodelujejo pri projektu »Izboljšanje poplavnih razmer na povodju Badaševce v Mestni občini Koper« (2026-2028).

V občini Izola je okvirne napore predstavil župan občine g. Milan Bogatič. Ta je poudaril, da je upravljanje morja v pristojnosti države in da zato v skladu s PPP od države pričakujemo v zvezi s prilagoditvijo podnebnim spremembam jasne ukrepe in aktiven pristop vključno s 'Strategijo', ki jo mora ministrstvo uveljaviti skupaj z DRSV. To pa ni dovolj, potrebujemo tudi konkreten in izvedljiv akcijski načrt, ki nam bo omogočil, kako bomo skupaj zagotovili varno, trajnejše in odpornejše obalno območje. V obalnih občinah smo pripravljeni sodelovati, vendar brez vodilne vloge države in pristojnih služb ne bomo mogli doseči ustreznih rešitev. Občina Izola je v mestnem pristanišču že zvišala obalo in valobran, pričela je z gradnjo šestih suhih zadrževalnikov do junija 2026, za kar ima gradbena dovoljenja.

Župana je dopolnil projektant dr. Matej Uršič (Hidrolab d.o.o.), ki za občino Izola proučuje padavinski in mešani komunalni sistem s preverbo odvodnje odpadne vode z območja starega mestnega jedra. Prikazal je modelske rezultate hidravlične situacije s 30-letno povratno dobo morske gladine in z različnim trajanjem/intenziteto padavin. Občina Izola načrtuje več zadrževalnikov z zadrževalnimi bazeni, ki bi ublažili sunke padavinske vode, deroče po pobočju z gričev, kateri obdajajo mestno jedro. Navedel je področno zakonodajo, ki je bila upoštevana v študiji ter vire za prilagajanje vplivom podnebnih sprememb na višino gladine morja (Inštitut za vode (IzVRS), 2014 in Inštitut za vodarstvo, 2023) ter povratne dobe nalivov v l/(s*ha) (IzVRS). Predvideni so ukrepi v primeru ohranitve mešanega sistema odvajanja komunalne vode, oz. ukrepi ob graditvi ločenega sistema odvajanja komunalnih in meteorčnih vod, podal je tudi investicijske ocene za oboje. Pri tem je dr. Uršič omenil črpanje (zalednih) meteorčnih vod (iz zadrževalnih bazenov) na koto več kot 3,35 m ob scenariju rasti gladine RCP 8.5 (rast gladine 1,1 m do leta 2100).

Občina Piran (Karmen Pines) je predstavila zgodovinski razvoj širitve Pirana, iz katerega so vidni nasipani predeli mestnega jedra, ki so v stiku z morjem. Hidravlično študijo mestnega jedra je občina Piran naročila pri dr. P. Banovcu. Ga. Pines je prikazala začasne ukrepe zaščite Tartinijevega trga z baražo, ki jo namesti Civilna zaščita (gasilci) ter ustrezne začasne bariere/zaklone v vrzelih skalometov, na lokacijah stopnišč v morje vzdolž piranske punte. Te bariere ublažijo vdor morske vode z valovi na obrežje in preprečijo nanos proda. Prikazana je bila tudi začasna namestitev zaklonov pred vrati hiš. Občina Piran razmišlja o črpalščih za prečrpavanje meteorčnih voda na Tartinijevem trgu. Navedeno je bilo, da je občina pridobila strokovne podlage (npr. geomehanske sondažne vrtine na rtu Madona, ki povedo, kako globoko pod nivojem tal je treba tesniti zaščito Pirana, da ne bi voda talno prodirala v kopno) za iskanje najboljših rešitev za sanacijo mesta Piran. DRSV je pred nekaj leti dvignila višino valobrana okoli rta Madona, pred letom dni pa 'zaklinila skale v valobranu. V sodelovanju z Zbornico za arhitekturo in prostor se zaključuje natečajna naloga, pri čemer so cilj natečaja multidisciplinarne in raznolike celovite in izvedljive idejne rešitve, ki bodo izbrane s strani strokovne žirije, iskali bodo konsenz prebivalcev in uporabnikov za rešitve. Želijo si sodelovanja z

ministrstvom, tudi s finančnega in organizacijskega vidika 'z malimi koraki do ciljev'.

Občina Ankaran (g. Iztok Mermolja) ima izkušnje z dvema konkretnima projektoma. Prva izkušnja občine je investicijski projekt ureditve Ankaranskega obrobnege kanala Faza 1A. V projekt so vpleteni občina Ankaran, Ministrstvo za infrastrukturo in Luka Koper d.d.. Investicijski projekt predstavlja okoljsko ureditev, s katero se bi izboljšala poplavna varnost območja, zagotovilo dodatne habitate in uredilo občinsko prometno infrastrukturo. Vendar morje po novem zaliva površine Ankaranske bonifike. Občina je zato predlagala zaustavitev projekta in iskanje rešitev, ki bi preprečevale vdor slane vode na kmetijska zemljišča. Druga izkušnja občine je priprava prostorskih izvedbenih aktov. Občina Ankaran ima sicer sprejet občinski prostorski načrt. Največji izziv je urejanje območja družbenih dejavnosti v centru Ankarana (15 ha, šola, vrtec, bodoči kulturni dom, dom za oskrbo starejših, knjižnica, zaledne površine). Izvedenih je več strokovnih podlag, med katerimi je HH študija, kjer je modelirano poplavljanje morja in zalednih voda. Vzpostaviti je treba tri suhe zadrževalnike in dodatne cevne zadrževalnike (npr. pri pokopališču je že izveden cevni zadrževalnik 100 m³). Ukrepe, ki jih predvideva HH študija, bo potrebno upoštevati pri pripravi natečajne naloge za izvedbo urbanističnega, krajinskega in arhitekturnega natečaja. Že danes pa so na priobalnem območju objekti, ki bi jih morali varovati (npr. depresijsko črpališče fekalnih odpadnih voda). Maritimna študija je druga od strokovnih podlag, v okviru katere je na obravnavanem območju predvidena postavitve novega pomola za javni potniški promet (tudi mednarodni) in dnevne veze ter pripadajoče servisne objekte. Ankaran ima poplavna območja Sv. Katarina, Adria in Lazaret. Upoštevanje rasti morske gladine zaradi podnebnih sprememb seveda pomeni pomikanje poplavnega območja morja proti kopnemu in s tem izvedbo zahtevnejših protipoplavnih ukrepov. Predhodno pa je potrebno razrešiti razmejitve priobalnega pasu, s čimer se soočajo vse obalne občine. Realno stanje v veliko primerih odstopa od zapisanega v 'pravilnikih' in katastrih, prihaja do nejasnosti v pristojnosti, premoženjskih razmerjih, upravljanja, investicij itd. Občina Ankaran poziva druge obalne občine, da se pridružijo pobudi občine

Ankaran, ki jo je v zvezi z vprašanjem razmejčitve obalnega pasu naslovila na MNVP.

Dr. Črt Poglajen je v svoji prezentaciji poudaril, da je javnost v okviru zelenega prehoda edini akter, ki lahko dejansko zagotovi realizacijo procesa. Zato jo je nujno vključiti kot enakopravnega akterja. Izpostavil je, da je '*zaupanje*' bistveno za izvedljivost sprememb, ki jih uvajamo. V nasprotju s klasično predstavniško demokracijo pa zaupanje v času razvojnega prehoda ni zgolj abstraktna kategorija, ampak je merljiv dejavnik. Ta določa politično legitimnost, zmanjšuje stroške reform/sprememb in omogoča dolgoročno vključevanje javnosti.

Participacija javnosti je, kot je dejal, ključna tako za načrtovanje strateških dokumentov, ki naslavlajo zeleni prehod, kot tudi za njihovo izvedbo. Izpostavil pa je, da obstoječe oblike participacije, kot so tematske delavnice in posvetovanje z javnostjo ne ustrezajo potrebam zelenega prehoda. Pri tematskih delavnicah prebivalci, ki bi s posegi dejansko živeli, niso vključeni v diskurz. Pri posvetovanju z javnostjo pa so državljani le dajalec mnenja, ne pa sogovornik in polnopravni akter.

Evropska direktiva o poplavah, Aarhuška konvencija in evropski okvir participativne demokracije zahtevajo naprednejše in bolj dosledno vključevanje javnosti v vseh fazah, od ocene tveganj, do načrtovanja in izvedbe ukrepov. Pri 'Strategiji' ne govorimo zgolj o tehničnem dokumentu, temveč o reformi, ki bo posegla v življenje, lastnino, identiteto in gospodarsko prihodnost prebivalcev slovenske obale.

Dr. Poglajen je poudaril, da nepremišljeno vodena reforma vodi v erozijo zaupanja v državne institucije in posledično v dodatne probleme pri prilagajanju na podnebne spremembe.

Ukrepi za zaščito pred dvigom morske gladine morajo biti razumljeni kot *družbeni dogovor, ki je prvi razlog* za uvedbo reforme z vključitvijo javnosti. Za izvedbo družbenega dogovora pa je potrebno akterje povezati na vseh ravneh in preko povezovanja strokovnega znanja in izkušenj prebivalcev priti do uspešne naslovitve tako imenovanega 'multi-scalar governance challenge'. *Drugi razlog* za aktivnejše vključevanje javnosti v pripravo ukrepov je specifičnost lokalnih skupnosti. Vsaka skupnost ima svoj način

življenja, vrednote, tveganja oz. 'teritorialni kapital'. Ukrepi, ki so ustrezni za Koper, ne bodo nujno ustrezni za Piran. *Tretji razlog* za vpeljavo javnosti v odločanje je obnova temeljnega zaupanja v demokratične institucije. V Sloveniji je stopnja zaupanja v institucije med najnižjimi v Evropi. Pri deliberativni participaciji javnosti (populacijski vzorec ljudi je plačan za sodelovanje) se poveča zaupanje v institucije za 10-25 % (OECD). *Četrti razlog* za vpeljavo javnosti v odločanje je preprečevanje konfliktov. V Sloveniji so s slednjimi številne izkušnje (umeščanje daljnovodov, elektrarn, gradnje prometnih povezav).

Konflikti se najuspešnejše rešujejo v fazi načrtovanja, z deliberacijo se prepolovi število sporov. *Peti razlog* za umeščanje odločanja javnosti v proces infrastrukturnih sprememb pa tiči v institucionalnem okvirju na evropski ravni. Prej omenjeni evropski dokumenti so obveznost, ne le 'možnost'. Države, ki ne izvajajo participacije javnosti, tvegajo pravne spore, razveljavitve postopkov, izgubo evropskih sredstev.

Dr. Banovec je v predstavitvi izpostavil območje mešanega komunalnega sistema v osrednjem delu mestnega jedra Pirana, v katerem je še prisoten mešan komunalni sistem v delu mestnega jedra. Opozoril je na evropsko zakonodajo odvodnje in čiščenja komunalnih voda. Navedel je potrebo po posebnem akcijskem načrtu prilagajanja sistema odvajanja in čiščenja komunalnih in meteorčnih voda, nanizal je načine vdorov vode na mestne površine in navedel korake pri monitoringu sistema odvodnje.

Dr. A. Kryžanowski je prikazal nadgraditev računalniške aplikacije KRPAN (Kumulativni Računi Poplavnih škod in Analize). To orodje je bilo izdelano na FGG leta 2019 v okviru CRP projekta za oceno vplivov (in škode) poplav celinskih vodotokov. Nadgraditev je nedavno izvedena v okviru drugega CRP projekta, pri čemer so upoštevane posebnosti obmorskega okolja za oceno škode ob poplavih na priobalnih območjih, s posebnim ozirom na objekte stavbne kulturne dediščine in krajine. Nadgrajeno orodje KRPAN je dr. Kryžanowski uporabil na mestnem jedru občine Piran. Morje začne poplavlјati izpostavljene (nižje) predele obale, ko je nivo morske gladine na mareografski postaji v Kopru enak 300 cm. Upošteval je deset scenarijev rasti morske gladine, od teh štiri (S7-S10) za rast srednje

gladine morja (SGM) do leta 2100 v primerjavi s povprečjem v obdobju 1986-2005, pri čemer S10 predvideva rast SGM za 1,46 m do konca stoletja. Navedel je deset mehanizmov, ki vplivajo na nivo gladine ('karakteristične gladine morja'), med katerimi je veliko dinamičnih prehodnih efektov. Upošteval je tudi 500-letno povratno dobo valov z amplitudo 1,06 m ter 500-letno plimsko gladino (razpon) v vrednosti 1,99 m. Dopolnil je FVI – indeks poplavne ranljivosti z osmimi kategorijami (npr. status dediščine, št. nadstropij, material gradnje, starost, itd.). Opredelil je deset najbolj ranljivih stavb v jedru občine Piran (zmerna in visoka ranljivost) in na karti mesta narisal kategorizirana štiri FVI območja (majhno, zmerno, visoko, ekstremno). V novelaciji metodologije za račun poplavne škode (PŠ) zaradi posebnosti poplav z morsko vodo je izpostavil (galvansko) korozijo obrežnih struktur, dodatno degradacijo kmetijskih zemljišč pri poplavi s slano vodo, vdor morske vode v podtalnico, erozijske procese zaradi valovanja (plazenje, izguba zemljišč), težje čiščenje in sanacijo po poplavih, saj sol ostane v poroznih stenah). Groba ocena povečane škode zaradi poplav z morsko vodo v primerjavi s poplavami celinskih voda je + 15 %. Kar dvigne oceno škode ob poplavih. Narisane so škodne krivulje za posamezne skupine stavbnih objektov v odvisnosti od globine poplavne vode - krivulje so naraščajoče s postopoma manjšimi nakloni rasti vrednosti škode pri večjih poplavih. Podobna lastnost velja za 'poplavne krivulje', ki prikazujejo odvisnost poplavnih površin od višine (globine vode) poplav. Vendar pa krivulje celotne poplavne škode v odvisnosti od globine vode nimajo manjše rasti pri večjih poplavih, kar je precej zaskrbljujoče in kaže, da je škoda, ki je povzročena na drugi infrastrukturi, ne na stavbah, tudi pomembna. Pri poplavih, merjenih v metrih, je poplavna škoda merjena v desetinah milijonih €.

Na predavanjih sodelavcev (dr. D. Trkov in dr. B. Mavrič) Morske biološke postaje Nacionalnega inštituta za biologijo (MBP NIB) so bile navedene možnosti za izboljšanje biodiverzitete s sistemi protipoplavne zaščite obalnega pasu. Obravnavali so betonske (obrežne) stene, valobrane iz skal in balvanov ter nasipe. Te strukture se od naravnega habitata razlikujejo predvsem v strmem profilu in v gladkih površinah, kar pomeni manjši obseg habitata.

To tudi vpliva na manjše površine in raznolikost habitatnih niš za organizme, ki bi jih naselili, kar posledično pomeni manj zatočišč pred plenilci ter izpostavljenost valovom in soncu. V Sloveniji je manj kot 20 % naravne obale, večji del pa tako pokriva morska infrastruktura, ki jo predstavljajo betonske stene in valobrani. Kot rešitev omenjenih problemov je bil izpostavljen eko-inženiring, ki naslavlja umetne strukture, umeščene na morsko urbano infrastrukturo. Slednje simulirajo naravna skrivališča in bivališča za morske organizme. V nadaljevanju so bile predstavljene različne rešitve glede na tip in nahajanje eko-inženirskega posega, ki omogoča dvig lokalne biodiverzitete na morski infrastrukturi.

Predstavitev DRSV z naslovom 'Poplave obale in elementi strategije' je izvedel R. Velišček. Podrobno je s kartami predstavil za vse obalne občine območja pomembnega vpliva poplav (IzVRS 2014 in Načrt zmanjšanja poplavne ogroženosti (NZPO) 2023-2027). Pri študiji IzVRS je nivo 500-letne gladine (G500) vsota ekstremnega 500-letnega plimovanja in 50-letnega ekstremnega valovanja; razvidno iz karte poplavne ogroženosti je pri tem najbolj izpostavljeno območje piranskega rta Madona, rt Debelega rtiča (preko 3 m), manj pa območje obrežja okoli mesta Izola. Tudi g. Velišček je izpostavil scenarije RCP8.5, med katerimi je po najbolj pesimističnem scenariju predviden dvig srednjega nivoja gladine do leta 2100 za okoli 1,1 m, zato je modro to vrednost dodati k ekstremnim nivojem pri izbranih povratnih dobah. Povedal je, da je prisotnih deset območij z večjim škodnim potencialom. V občini Piran so štiri taka območja (Sečovlje s solinami, Lucija, mestno jedro Pirana, Strunjan s solinami), v občini Izola sta dve območji (Marina Izola in Ladjedelnica z obrežjem Viližanskega zaliva), v občini Ankaran tudi dve območji (Adria in Lazaret), v Mestni občini Koper (MOK) pa sta porečje Badaševce in Luke Koper. V dokumentu DRSV 'Strategija prilagajanja rabe in dejavnosti na slovenski obali zaradi vpliva podnebnih sprememb na višino gladine morja' (v nadaljevanju 'Strategija'; izdelal Inštitut za vodarstvo s partnerjema, vodil dr. T. Banovec, 2023) je predvidenih 72 ukrepov prilagajanja in gradbenih posegov (zidovi, nasipi, dvig infrastrukture, črpališča, zapornice, grebeni, oblike gradnje, zasipavanja kleti, evakuacijske poti) ter veliko drugih, v NZPO pa je 20 ukrepov. Za MOK je navedel pet dosedanjih aktivnosti v zadnjih 14 letih (npr. Semedelska promenada, dve zapornici, omilitev

poplav na povodju Badaševica (več faz, sporazum med DRSV in MOK) in zadrževalni bazen padavinski voda v letošnjem letu). Navedel je dvoje bodočih aktivnosti (Pristaniška ul. In Severna obvoznica), V občini Izola je med dosedanjimi aktivnostmi navedel obnovo ribiške infrastrukture z dvigom obale ter ureditev suhih zadrževalnikov (v teku od 2022). Med prihodnje aktivnosti sodijo rešitve za poplavno varnost Sončnega nabrežja in Lonke ter ureditev (mešanega) kanalizacijskega omrežja jedra Izole, kar je predhodno izpostavil dr. Uršič. Podrobneje je prikazal lege in lastnosti šestih suhih zadrževalnikov padavinskih/hudourniških voda v zaledju Izole z okvirnimi investicijskimi vrednostmi in kartami poplavnih območjih po izvedbi ukrepov ob predvidenih pretokih. Za občino Piran je navedel sporazum med DRSV in občino Piran leta 2022, neuspešen je bil razpis za projektanta, izvedene so bile strokovne podlage (kartiranje habitatov in geomehanske raziskave na rtu Madona ter v pristanišču). Leta 2023 je bila s strani DRSV izvedena interventna sanacija skalomet. Obeta se arhitekturni natečaj, ki ga je navedla ga. Pines iz Občine Piran. V bližini mesta Piran je potrebno izvesti celovite protipoplavne ukrepe za vode s stoletno povratno dobo z upoštevanjem podnebnih sprememb, gre za tri sklope: Rt Madona, pristanišče in zaledne vode ter kanalizacija. Lucija ostaja odprt izziv brez planiranih aktivnosti. Predstavitev je g. Velišček zaključil s šestimi sklepi. Navedel je, da pomanjkanje nacionalne Strategije ne zavira protipoplavnih ureditev v občinah, se pa te ne načrtujejo ob poenotenih kriterijih in niso sistematične. Dokument 'Strategija' bi bilo potrebno implementirati v nacionalno strategijo in prenesti v postopke načrtovanja, pripraviti tehnične smernice za podnebne spremembe, projektiranje odpornih objektov, izdelati HH študijo slovenske obale (predvideno v PPP, op. zapisnikarja) za obstoječe in načrtovano stanje, vključno z ukrepi poplavne varnosti, sodelovanje vseh deležnikov, z vključeno laično javnostjo in nadaljevanje z načrtovanjem in izvedbo protipoplavnih ureditev. Kot območja najnujnejše sanacije je navedel mestni jedri Pirana in Izole ter Lucijo, kot pomembni območji pa mestno jedro Kopra in Ankaran.

Utrinki iz razprave

V razpravi je dr. Poglajen podrobneje pojasnil postopek in vlogo deliberativne participacije javnosti. Izpostavil je, da je ministrstvo (v danem primeru MNVP) tisto, ki je najbolj pristojno za oddajo naročila za izbiro reprezentativnega populacijskega vzorca ustrezni (nevtralni) strokovni instituciji (npr. Zavod RS za statistiko ali Fakulteta za družbene vede (FDV)), s katerim bi vpletli javnost v soodločanje. Sodelujoči v vzorcu so za aktivnost plačani. Tako je v praksah, ki jih z deliberacijo imajo na Nizozemskem, Irskem, Avstriji, Veliki Britaniji in na Danskem. Plačilo vključuje: dnevnice za udeležbo na soočenjih s strokovnjaki in oblastjo, potni stroški, skrb za male otroke.

Dr. Poglajen je poudaril, da so sicer stroški, ki ob plačilu članov deliberativnega foruma nastanejo – skupaj z vsemi ostalimi stroški, potrebnimi za izpeljavo deliberacije – bistveno nižji od stroškov referendumov. Če so izvedbe referendumov v zadnjih petih letih povprečno stale od milijona in pol do skoraj sedmih milijonov evrov, se da oceniti, da bodo celotni stroški deliberacij zavzeli od 200.000 € do 300.000 € ob predpostavki, da prejmejo sodelujoči za vikend 150 evrov). Deliberativni proces gre v bistveno večjo dostopnost informacij, traja pol leta in ne en mesec, v njem imajo vsi člani deliberativnega foruma aktivno vlogo in v njem ni zgolj govorcev in zgolj poslušalcev. Priporočila, ki jih deliberacija ob koncu poda, so bistveno širša in bolj natančna od binarne možnosti, ki jo omogoča referendum. Predvsem pa so bolj utemeljena. Če je referendum lahko zgolj preizkus že oblikovane odločitve, zakona ali politike, je deliberacija – kot je dr. Poglajen izpostavil že v svojem osnovnem nastopu – ob drugih pozitivnih platih primerna tako za razmislek o strateških izhodiščih, kot za razmislek o konkretnih ukrepih.

Predstavnica MNVP (Direktorat za vode) je povedala, da so naklonjeni vključevanju javnosti v postopke odločanja pri sestavljanju in izbiri protipoplavnih rešitev, s tem v zvezi so tudi navezali stike s strokovnjaki na FDV. Prenos praks vpletanja javnosti iz tujini je zanimiva pobuda, ki pa jo je potrebno oceniti in vpeljati, kot del političnega procesa. Predstavniki občine Ankaran je poudaril, da so v tej občini planirali razvoj z udeležbo javnosti.

Druga vsebina je bila povezana z nujnostjo sprejema nacionalne strategije za protipoplavno zaščito obalnih mest. Podana sta bila predloga. V prvem

naj bi na vladi potrdili leta 2023 izdelan dokument DRSV z naslovom 'Strategija prilagajanja rabe in dejavnosti na slovenski obali zaradi vpliva podnebnih sprememb na višino gladine morja'. To je tudi v skladu s podanim predlogom DRSV in župana Izole. (Op. zapisnikarja: župan občine Izola je 30. januarja 2024 poslal poziv na MNVP v imenu vseh obalnih županov, ki so na 14. Redni seji koordinacije P.I.K.A. sprejeli Sklep, da pristopijo k izdelavi Strategije na osnovi strokovnih podlag in da bi v skladu s PPP morala biti Strategija sprejeta že v letu 2023). V tem primeru bi pomanjkljivosti, ki so jih pri njem zaznali, vključili v drugi krovni dokument, ki je predviden v PPP (študija poplavne in erozijske ogroženosti obalnega območja. Oz. celovita HH študija), za katerega bi MNVP (Direktorat za vode) izdalo javno naročilo. Tako bi verjetno najhitreje napredovali. S tem bi tudi omogočili občinam, da se na ta dokument sklicujejo pri vlogah za pridobivanje evropskih sredstev. Drugi predlog je vključevanje pomanjkljivosti v obstoječi dokument DRSV in izvajanje drugega dokumenta (celovita HH študija).

V razpravi so bili tudi prikazani primeri pomanjkljivih izvedb v obalni gradnji, Predstavnik DRSV je izpostavil, da so na DRSV zelo aktivni pri obnovi obale v Občini Piran. V razpravi je bil izpostavljen problem vpliva na okolje med samim gradbenim posegom. Predstavnik MBP je povedal, da je v obrežnem pasu biodiverziteta bistveno okrnjena glede na tisto pred izvedbo gradbenih del. To pomeni, da je potrebna ustrezna skrb že med izvajanjem posegov, da z njimi ne poslabšamo razmer v sosednjem (morskem) okolju (op. zapisnikarja: to je tudi v skladu z načelom pri uveljavljanju sredstev evropskih kohezijskih skladov, da se s posegi bistveno ne škoduje). To pomeni ustrezna določila (penali) v pogodbi z izvajalcem, nadzor in inšpekcijske kontrole.

Zaključne misli

Ker je javna prireditev potekala pod naslovom »Strategija za zaščito obalnega pasu zaradi vpliva podnebnih sprememb na višino morske gladine,« smo se omejili zgolj na vsebino sprejetja nacionalne strategije in njenega uveljavljanja. Lahko zaključimo, da v letu 2025 ni bil izveden eden od osnovnih ciljev, ki so bili zapisani v zaključkih prvega zasedanja na FPP

dne 5. novembra 2024. To pa je sprejetje 'Strategije' na nacionalnem nivoju pred iztekom leta 2025. V razpravi je bilo izpostavljeno, da je sprejetje Strategije in celovite 'HH' študije (del celovite študije poplavne in erozijske ogroženosti obalnega območja za obalno območje, predvideno v PPP) zelo pomembno, tudi z vidika pridobivanja evropskih sredstev, kar je izpostavil predavatelj z Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj. Zelo podobne zaključke lahko potegnemo tudi iz rezultatov ankete udeležencev javne prireditve, ki so ločeno zapisani. Na MNVP so naklonjeni sprejetju 'Strategije'. V kratkem se bo sestala Delovna skupina za izvajanje in monitoring Pomorskega prostorskega plana Slovenije.

Drugi zapisani cilj srečanja 5. novembra 2024 je bil pridobitev prvih operativnih preventivnih projektov v obalnih občinah za prilaganje na dvig srednje gladine morja pred iztekom leta 2026 in večino potrebnih operativnih preventivnih programov do izteka leta 2028. V tej smeri so obalne občine (vsaj tri od njih) na dobri poti, čeprav, kot je izrazil predstavnik DRSV, potekajo te aktivnosti brez poenotenih kriterijev in ne sledijo 'Strategiji'.

DODATEK: 'ON-LINE' ANKETIRANJE UDELEŽENCEV UVODNI VPRAŠALNIK

V vprašalniku, ki je bil podan v drugem delu dopoldanskih predstavitev, je pri odzivih na vprašanja sodelovalo od 21 do 35 udeležencev. Zato so rezultati ankete lahko le informativni in le v grobem odražajo mnenje udeležencev javne prireditve 18. novembra 2025. Organizator FPP je pri izvedbi ankete soočen z dilemo, ali naj sproži izvedbo ankete že vmes med gostujočimi dopoldanskimi predavanji, da bi dosegel večji kvorum med prisotnimi, ali pa po predavanjih, ko si poslušalci s spremljanjem predavanj ustvarijo vtise in s tem odgovore na številna vprašanja v anketi.

Pri vprašanju: *»Iz kakšne institucije prihajate?«* jih je 13 odgovorilo, da prihajajo iz raziskovalne ustanove (predvsem Inštitut za vode in Morska biološka postaja NIB), osem iz lokalne skupnosti, šest iz vladnega ter

zasebnega sektorja, dva pa 'drugo'. To pomeni vzorec razpršene populacije, pri čemer je zasebni sektor podobno zastopan kot vladni sektor, vmes so lokalne skupnosti, dominira pa populacija iz raziskovalnih institucij, temu primerni so rezultati ankete.

Ob vprašanju: »*Ste zadovoljni z napredkom pri nacionalni strategiji protipoplavnih ukrepov v obalnem prostoru za izvedbo postopkov zaščite pred poplavami?*« jih je 63 % odgovorilo 'delno', 20 % 'ne' in 17 % 'da'. To kaže večinsko neopredeljenost do napredka pri nacionalni strategiji, zagotovo pa to ni kazalnik zadovoljstva z napredkom.

Na vprašanje: »*Je izvedenih dovolj hidrološko/hidravličnih študij za določitev ključnih ukrepov na nacionalni ravni?*« jih je 55 % odgovorilo s 'premalo', 45 % z dovolj, nihče ni odgovoril 'preveč'.

Vprašanje: »*Kako zakasnitev izdelave dokumentacije vpliva na ogroženost obmorskega prostora z zaledjem?*« ima 52 % odgovorov 'zmerno (povzroča manjšo zakasnitev ukrepov)', 49 % pa 'kritično (hujša ogroženost zaradi zamud pri izvedbi zaščitnih ukrepov)', nihče ni odgovoril z 'ne vpliva.' To je jasno sporočilo občinstva, da je zakasnitev sprejemanja krovnih dokumentov škodljiva za varnost obmorskega prostora z zaledjem pred poplavami.

Pri vprašanju: »*Če zaščitni ukrepi ne bodo izvedeni pravočasno, lahko v primeru ujme s hudimi posledicami računamo na zadostno pomoč od drugod?*« je 74 % anketirancev odgovorilo z 'delno, ko nastanejo izredne razmere je reševanje manj učinkovito', 16 % jih je odgovorilo 'ne, zaradi lastne neučinkovitosti lahko računamo na minimalno pomoč' in 10 % z 'ja, preko mehanizmov EU se zadeve vedno lahko uredijo'. To pomeni, da nam je v primeru nesreče pomoč 'od drugod' le delno v pomoč.

Na vprašanje: »*Čigava odgovornost je počasno sprejemanje ukrepov in strategije?*« so anketiranci lahko odgovorili z zvezno porazdelitvijo od 1 (niso odgovorni) do 5 v treh odgovorih. Srednje vrednosti odgovorov so naslednje: 'Vlada' 3,9, 'Lokalne skupnosti' 3,5 in 'Civilna družba' 2,9. To pomeni po mnenju anketirancev dokaj 'uravnoteženo' porazdeljeno odgovornost, s poudarkom na vladajočih strukturah.

Pri vprašanju: »*Se občine pri vlogah in ukrepih lahko sklicujejo na 'Strokovne podlage za Strategijo ...'?*« sta bila dva možna odgovora. 77 % jih je odgovorilo z 'da', 23 % pa z 'ne'. To kaže na praktično usmerjenost anketirancev pri tem vprašanju, da bi omogočili občinam uspešno kandidiranje pri pridobitvi (evropskih) sredstev.

Pri vprašanju: »*Ali naj imajo poplavno/erozijska zemljišča poseben status?*« jih je 83 % odgovorilo z 'da', 13 % jih je odgovorilo 'sedanja ureditev je ustrezna', zgolj 3 % z 'ne', nihče pa ni odgovoril 'ne vem'. To je dovolj zgovorna odločitev anketirancev.

Na vprašanje: »*Kakšni so po vašem mnenju skrajni roki za naslednje?*« so imeli anketiranci možnost zveznih porazdelitev leta za skrajni rok. Za vsa štiri vsebinska področja so anketiranci odgovorili z letom 2026, pri čemer je najmanjša srednja vrednost leto 2026,5 pri vsebini 'Predstavitev možnih ukrepov s hkratnim pridobivanjem mnenja občanov', 2026,6 je srednja vrednost za 'Seznanitev javnosti s hidravličnimi študijami in ogroženostjo posameznih področij (poplave, erozije)', 2026,8 je srednja vrednost za 'Predstavitev konkretnih ukrepov/možnih projektov na posameznih lokacijah z upoštevanjem popravkov občanov' in 2026,9 je rok za 'Sprejetje nacionalne strategije za obmorsko področje z zaledjem z vključujočo javnostjo'. To pomeni, da naj bi po mnenju anketirancev bili prebivalci čim prej seznanjeni z možnimi konkretnimi ukrepi in bili vpleteni v soodločanje.

Vprašanje: »*Ali menite, da bi morali občani biti vpleteni že v pripravo Strategije ali šele v izbiro in dopolnjevanje konkretnih rešitev?*« posega v

vključitev javnosti. Pri tem jih je 52 % odgovorilo 'že v pripravo Strategije', 26 % 'v izbiro/dopolnjevanje konkretnih rešitev' in 22 % v 'rešitve prepustimo strokovnjakom'

Na vprašanje: »*Katera od metod sodelovanja občanov bi po Vašem prepričanju bila učinkovitejša?*« je 38 % anketirancev odgovorilo z 'javna zborovanja in razprave' in enak delež tudi z odgovorom 'sodelovanje z naključnim, statistično reprezentativnim vzorcem občanov', 24 % pa jih je odgovorilo z 'odločitev prepustimo vladi, občinam in strokovnjakom'. Prevladuje torej soočenje občanov s predstavniki vlade in strokovnjaki pri obravnavanju rešitev protipoplavnih ukrepov ali z zborovanji ali pa skozi sodelovanje z naključno izbranimi občani v reprezentativnem vzorcu.

ZAKLJUČNA VPRAŠANJA

V popoldanski razpravi so bila postavljena tudi zaključna anketna vprašanja. Pri tej anketi je pri vprašanih sodelovalo od 19 do 24 udeležencev. Struktura anketirancev je podobna kot pri predhodni anketi s prevladujočim deležem raziskovalnih ustanov (35 %), 26 % lokalne skupnosti, 17 % vlada/agencije, 13 % zasebni sektor, 9 % ostalo).

Na vprašanje: »*Ste zadovoljni z današnjim dogodkom?*« jih je 100 % odgovorilo z 'da', nihče z 'delno' ali 'ne, razočaral me je'.

Na vprašanje: »*So bile obravnavane tematike ustrezne?*« jih je 92 % odgovorilo z 'da' in 8 % z 'delno', nihče pa z 'ne'.

Vprašanje: »*Kako bi ocenili sodelovanje deležnikov na dogodku?*« je omogočalo zvezne odgovore od -5 (zelo negativno) do +5 (zelo pozitivno) s povprečno vrednostjo 4,0 za 'raziskovalne ustanove', z vrednostjo 2,8 za 'vlada/agencije/ministrstva', oceno 2 so dobile 'lokalne skupnosti' in -1,1 privatni sektor.

Tudi vprašanje: »*Kako bi ocenili delovanje deležnikov za protipoplavno zaščito?*« je ponujalo zvezno porazdelitev odgovorov od -5 do +5, pri čemer so oceno 2,5 dobile 'raziskovalne ustanove', 2 so dobile 'lokalne skupnosti', 1,7 'vlada' in -0,7 'privatni sektor'.

Na vprašanje: »*Ali se strinjate z vključitvijo javnosti preko naključno izbranega reprezentativnega vzorca občanov obalnih občin pri strategiji?*« jih je 63 % odgovorilo z 'da', 38 % pa z 'ne', kar odločno nakazuje odločitev anketirancev, da podpirajo vključevanje javnosti pri strategiji z naključno izbranim populacijskim vzorcem.

Nasprotno je na vprašanje: »*Ali se strinjate z vključitvijo javnosti preko naključno izbranega reprezentativnega vzorca občanov pri hidravlično - hidroloških študijah?*« odgovorilo 64 % anketirancev z 'ne', 36 % pa z 'da'. To nakazuje, da anketiranci menijo, da je pri izvedbenih aktih/študijah soodločanje javnosti manj pomembno.

Na vprašanje: »*Ali se strinjate z vključitvijo javnosti preko naključno izbranega reprezentativnega vzorca občanov pri idejnih rešitvah?*« jih je velika večina 76 % odgovorila z 'da', 24 % pa z 'ne'.

Vprašanje: »*Ali menite, da je v občini Piran treba obnoviti sodelovanje z Direkcijo za vode?*« se nanaša na občino Piran. 96 % anketirancev je odgovorilo z 'da', le 4 % pa z ne, kar je nedvoumen pokazatelj mnenja anketirancev v zvezi s sodelovanjem med občino Piran in DRSV.

Na vprašanje: »*Ali menite, da je v občini Piran potrebno izvesti javni arhitekturni razpis za rešitve?*« jih je 83 % odgovorilo z 'da' in 17 % z 'ne'.

Na vprašanje: *»Ali menite, da je v občini Piran potrebno predstaviti javnosti že obstoječe idejne rešitve in zbrati konkretne pripombe za bodoče razpise in ukrepe?«* je 100 % anketirancev odgovorilo z 'da'.

Zapisnik sestavili:

prof. dr. Vlado Malačič

prof. dr. Peter Vidmar

Dimitrij Kuzmić

Spletno stran <https://strategija.sdzp.org/> sestavila dr. Marina Zanne, anketiranje sestavil dr. Blaž Luin.

Pregledali/dopolnili še:

Iztok Mermolja

dr. Črt Poglajen

dr. Domen Trkov in dr. Borut Mavrič